

49 § Talouden sopeuttamisohjelma ja palveluverkkotyö**Selostus**

Yhtymähallitus käsitteli otsikkoasiaa 25.3.2024 § 37 seuraavalla perustelutekstillä:

-.-.-

Hyvinvointialueuudistuksen tultua voimaan talouden merkitys on korostunut erittäin merkittävästi, kun koko maassa ensimmäisen kerran nähdään avoimesti ja läpinäkyvästi paljonko sotepe-palvelut yhteiskunnalle maksavat ja miten niiden järjestäminen ja tuottaminen on suhteessa valtion sotepe-rahoitukseen. Uudellemaalle sotepe-palveluiden rahoitus on noin 6,7 miljardia euroa, mutta HUS-yhtymä ei saa ollenkaan suoraa rahoitusta valtiolta, vaan lähes kaikki sen rahoitus tulee Uudenmaan hyvinvointialueilta ja Helsingin kaupungilta. Talouden merkitys on siten kasvanut HUS-yhtymässä huomattavasti, kun aiemmin HUSin rahoitus perustui suoriteperusteiseen laskutukseen.

Talouden merkityksen lisääntymisen lisäksi myös henkilöstön saatavuus, erityisesti pitkällä tähtäimellä, on selvästi aiempaa haasteellisempaa ja on siksi huomioitava tulevaisuuden palveluita suunniteltaessa, jotta palveluiden saatavuus ja potilasturvallisuus voidaan turvata kaikissa yksiköissä kaikkina aikoina.

HUS-yhtymän vuosien 2025-2027 talouden sopeuttamistarve on yhteensä vähintään 225 miljoonaa euroa, ja näin merkittäviä säästöjä ei voida toteuttaa ns. juustohöylällä, vaan joudutaan pohtimaan myös palveluita, palveluverkkoa ja jopa henkilöstöön kohdentuvia toimenpiteitä. Sopeutukset voitaisiin välttää lisäämällä HUS-yhtymän rahoitusta vuosille 2025-2027 Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin toimesta, mutta lisärahoitusta ei pidetä mahdollisena.

Yhtenä tärkeänä osana talouden sopeutusohjelmaa on palveluverkon arviointi ja tässä arvinnoissa paras tapa turvata palvelut, varmistaa potilasturvallisuus ja mahdollistaa ammattihenkilöstön saatavuus on sairaaloiden profiilimuutokset.

Palveluverkkotyössä on nähty parhaimmiksi vaihtoehdoiksi muuttaa Lohjan ja Porvoon sairaaloiden profiilit tulevina vuosina päiväkirurgisiksi sairaaloiksi, jotka keskittyvät muun muassa tekonivelkirurgiaan, muuhun luu- ja nivelkirurgiaan, vatsaelinkirurgiaan ja silmä- ja korva-nenä-kurkkusairauksien kirurgiaan. Profiilin muutoksessa virka-ajan ulkopuolinen kirurginen toiminta päättyisi, mutta samalla virka-ajan kirurgista toimintaa vahvistettaisiin. Yhteispäivystys jatkuisi näissä sairaaloissa ennallaan, samoin kuin ns. konservatiivinen vuodeosastotoiminta.

Jotta muutokset pystytään toteuttamaan turvallisesti, Lohjan sairaalan profiilin muutoksen toimeenpano tapahtuisi vuoden 2026 alusta ja Porvoon sairaalan vuonna vuoden 2027 alusta.

Näillä kahden sairaalan profiilimuutoksilla pystytään saamaan palveluverkosta tarvittavat taloudelliset säästöt, samalla kun päiväaikaista elektiivistä kirurgista toimintaa voidaan lisätä. Näin jatkossa pystytään turvaamaan potilasturvallisuus ja lisäksi paremmin varmistamaan henkilöstön saatavuus, kun päivystyksiin ja kolmivuorotyöhön saatavuus on vaikeutunut ja vaikeutunee jatkossa entisestään.

Yhtymähallitukselle esitellään kokouksessa palveluverkkosuunnitelmasta laaditut taustaselvitykset sisältäen muutosten vaikutusten arvioinnit. Tarkoituksena on, että periaatepäätökset palveluverkon kehittämisestä tehdään viimeistään 6.5. kokouksessa.

Päätösesitys

Yhtymähallitus päättää

1. että kokouksessa esiteltävä aineisto sisältää riittävät perusteet palveluverkkolinjauksille,
2. että päätös HUSin palveluverkosta tehdään 6.5. kokouksessa.

Asian käsittely

Asiassa käydyn keskustelun aikana Elin Blomqvist-Valtonen esitti Mikko Piirtolan kannattamana, että yhtymähallitus päättää

1. että esitetty palveluverkkoselvitys merkitään tiedoksi,
2. että päätös HUSin palveluverkosta tehdään 6.5 kokouksessa,
3. että Lohjan sairaalan synnytysosaston lakkauttamisesityksestä tehdään laaja vaikutusten arviointi, jossa tulee arvioida ainakin lakkautuksen vaikutukset kielellisen saatavuuden turvaamisesta, henkilöstön asemasta ja riittävästä saatavuudesta, alueellisen kriisivalmiuden säilymisestä, ensihoidon ja sairaankuljetuksen rooli synnytysyksiköiden ulkopuolella tapahtuviin synnytyksiin.

Todettuaan keskustelun päättyneeksi puheenjohtaja totesi, että kokouksen aikana on tehty kannatettu päätösesitys ja asiasta tulee äänestää. Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko kohdat 1 ja 2 hyväksyä yksimielisesti niin, että ne korvaavat päätösesityksen kohdat 1 ja 2. Koska kukaan ei vastustanut ehdotusta, totesi

puheenjohtaja, että kohdat 1 ja 2 oli hyväksytty. Kohdan 3 osalta puheenjohtaja esitti äänestysjärjestykseksi, että esittelijän ehdotusta kannattavat äänestävät JAA ja Blomqvist-Valtosen 3. kohdan lisäystä kannattavat äänestävät EI. Toimitetussa äänestyksessä annettiin 11 JAA-ääntä (Hakala, Karhu, Letto, Muurinen, Portaankorva, Reijula, Räf, Sistonen, Soininvaara, Vesikansa, Rautava) ja 5 EI-ääntä (Blomqvist-Valtonen, Cederlöf, Piirtola, Taipale, Vuorjoki).

Puheenjohtaja totesi yhtymähallituksen päätöksen pöytäkirjan päätösoosan mukaisesti.

Kokouksessa esitetty materiaali liitetään pöytäkirjaan.

Päätöksenteon jälkeen puheenjohtaja keskeytti kokouksen tauon ajaksi (11.32-11.40).

Päätös

Yhtymähallitus päätti

1. että esitetty palveluverkkoselvitys merkitään tiedoksi,
2. että päätös HUSin palveluverkosta tehdään 6.5 kokouksessa.

-.-.-

Yhtymähallitus 6.5.2024

HUSin palveluverkkosuunnitelman käsittely on jatkunut yhtymähallituksen iltakoulussa 25.4.2024.

Kokouksessa 25.3.2024 esitetyn tausta-aineiston lisäksi esityslistalla oheismateriaalina ovat hyvinvointialueiden (Itä-Uusimaa, Vantaa ja Kerava, Länsi-Uusimaa) antamat lausunnot koskien HUSin palveluverkkoa.

Yhteenvetona palveluverkkosuunnitelmaan sisältyvistä muutoksista voidaan todeta seuraavaa:

- Lohjan ja Porvoon sairaaloiden profiilit muuttuvat päiväkirurgisiksi sairaaloiksi: virka-ajan ulkopuolinen kirurginen toiminta päättyy ja virka-aikainen kirurginen toiminta lisääntyy
- anestesiapäivystys jatkuu ennallaan Porvoon ja Lohjan sairaaloissa
- yhteispäivystys jatkuu nykyisen kaltaisena Porvoon ja Lohjan sairaaloissa
- konservatiivinen vuodeosastotoiminta jatkuu Porvoon ja Lohjan sairaaloissa

- synnytystoiminta siirtyy Lohjan sairaalasta muihin HUSin synnytyssairaaloihin

Päätösesitys

Yhtymähallitus päättää hyväksyä sairaaloiden profiilimuutokset toteutettavaksi suunnitelman mukaisesti.

Asian käsittely

Käsittelyn aluksi esittelijä ilmoitti muuttavansa päätösesityksen kuulumaan seuraavasti:

"Yhtymähallitus päättää hyväksyä sairaaloiden profiilimuutokset toteutettavaksi suunnitelman mukaisesti:

- Lohjan ja Porvoon sairaaloiden profiilit muuttuvat päiväkirurgisiksi sairaaloiksi
- virka-ajan ulkopuolinen kirurginen toiminta päättyy ja virka-aikainen kirurginen toiminta lisääntyy
- anestesiapäivystys jatkuu ennallaan Porvoon ja Lohjan sairaaloissa
- yhteispäivystys jatkuu nykyisen kaltaisena Porvoon ja Lohjan sairaaloissa ja valvontapaikat siirtyvät tai yhdistyvät vuodeosastotoimintoihin
- konservatiivinen vuodeosastotoiminta jatkuu Porvoon ja Lohjan sairaaloissa
- synnytystoiminta siirtyy Lohjan sairaalasta muihin HUSin synnytyssairaaloihin"

Asiassa käydyn keskustelun aikana Sanna Vesikansa esitti Risto Rautavan kannattamana seuraavaa lisäystä päätökseen:

"HUS yhtymähallitus päättää, että Lohjan synnytykset siirtyvät esityksen mukaisesti hallitusti aikaisintaan Naistenklinikan A-osan remontin valmistuttua ja viimeistään Jorvin sairaalan lisätilan valmistuttua.

Päätöksen yhteydessä käynnistetään myös seuraavat toimenpiteet:

1. Kaikille HUS-alueen synnyttäjille tarjotaan synnytysvalmennus, joka toteutetaan yhteistyössä HUSin synnytyssairaaloiden ja hyvinvointialueiden/ Helsingin kanssa. Levitetään sairaaloissa kehitettyjä hyviä käytäntöjä esimerkiksi synnytyspelon ehkäisyyn.
2. ?Kehitetään kaikissa HUS:n synnytyssairaaloissa toimintamalleja matalan riskin synnytysten hoitoon tavoitteena lisätä synnyttäjien toimijuutta, hoidon laatua ja kohtaamista sekä vähentää synnytyspelkoa ja sektioita. Tällainen toimintamalli voi olla esimerkiksi kättilövetoinen yksikkö (ent. Haikaranpesä).
3. ?Imetysohjausta kehitetään HUS:ssa systemaattisesti noudattaen WHO/ Unicefin Vauvamyönteisyysohjelmaa. Tavoitteena on, että kaikki HUS:n synnytyssairaalat

saavat vauvamyönteinen sairaala sertifikaatin viimeistään vuonna 2027

4. ?Kehitetään lasta odottavien ja synnyttävien perheiden hoitoketjua koko HUS-alueella yhteistyössä hyvinvointialueiden ja Helsingin kanssa tavoitteena varmistaa yhdenvertaiset palvelut ja sujuva tiedonkulku.

?5. Huolehditaan muutoksessa synnytyksiä hoitavan henkilökunnan työhyvinvoinnista ja että kätilöt ja muu synnytysten aikaiseen ja jälkeiseen hoitoon osallistuva henkilökunta ovat mukana kehittämässä toimintaa."

Marika Räf esitti Annika Kokon kannattamana seuraavaa lisäystä päätökseen: "Jorvin sairaalan synnytysosastoa vahvistetaan ja kehitetään siten, että sille laaditaan vauvamyönteisyysohjelma ja haetaan vauvamyönteisen synnytysosaston sertifikaatti. Lisäksi, varmistetaan palveluverkkotyön esityksessä Lohjan ja Porvoon sairaaloiden muutoksissa ensihoidon riittävyys ja huolehditaan palveluiden kielellisestä saatavuudesta."

Markku Sistonen esitti Pirkko Leton kannattamana asian palauttamista uuteen valmisteluun seuraavasti: "Palveluverkko ja sairaaloiden profilointimuutokset palautetaan uudelleen valmisteluun. Palautuksen aikana arvioidaan Lohjan sairaalan kesäsulun vaikutukset ja saadut kokemukset tuodaan hallitukselle arvioitavaksi, jotta hallitus voi tehdä päätöksen synnytysten mahdollisesta lakkauttamisesta syyskuun kokouksessa."

Puheenjohtaja totesi, että keskustelun aikana on tehty kannatettu palautusesitys ja asian palauttamisesta tulee äänestää. Puheenjohtaja teki seuraavan esityksen äänestysjärjestykseksi: asian käsittelyn jatkamista kannattavat äänestävät JAA ja palauttamista kannattavat äänestävät EI. Yhtymähallitus hyväksyi yksimielisesti ehdotuksen äänestysjärjestykseksi. Toimitetussa äänestyksessä annettiin 10 JAA-ääntä (Blomqvist-Valtonen, Hakala, Kokko, Saranpää, Portaankorva, Reijula, Räf, Soininvaara, Vesikansa, Rautava) ja 7 EI-ääntä (Cederlöf, Karhu, Letto, Piirtola, Sistonen, Taipale, Vuorjoki). Puheenjohtaja totesi, että yhtymähallitus oli päättänyt jatkaa asian käsittelyä.

Elin Blomqvist-Valtonen esitti Ilkka Taipaleen kannattamana asian palauttamista uuteen valmisteluun seuraavasti: "Palveluverkko ja sairaaloiden profiilimuutokset hyväksytään muilta osin, paitsi Lohjan sairaalan osalta. Lohjan sairaalan ja synnytystoiminnan jatkamisesta päätetään hallituksen kokouksessa 2.9.2024 ja asia palautetaan valmisteluun näiltä osin. Samassa kokouksessa hallitukselle esitetään arvio Lohjan synnytystoiminnan kesäsulun vaikutuksista."

Puheenjohtaja totesi, että keskustelun aikana on tehty kannatettu palautusesitys ja

asian palauttamisesta tulee äänestää. Puheenjohtaja teki seuraavan esityksen äänestysjärjestykseksi: asian käsittelyn jatkamista kannattavat äänestävät JAA ja palauttamista kannattavat äänestävät EI. Yhtymähallitus hyväksyi yksimielisesti ehdotuksen äänestysjärjestykseksi. Toimitetussa äänestyksessä annettiin 12 JAA-ääntä (Hakala, Karhu, Kokko, Letto, Saranpää, Portaankorva, Reijula, Räf, Sistonen, Soininvaara, Vesikansa, Rautava) ja 5 EI-ääntä (Blomqvist-Valtonen, Cederlöf, Piirtola, Taipale, Vuorjoki). Puheenjohtaja totesi, että yhtymähallitus oli päättänyt jatkaa asian käsittelyä.

Elin Blomqvist-Valtonen esitti Anna Vuorjoen kannattamana seuraavaa: "Palveluverkkoselvitys ja sairaaloiden profiilimuutokset hyväksytään muilta osin, paitsi Lohjan sairaalan osalta. Esitetyt muutokset Lohjan sairaalan toimintoihin ja profiiliin ei toimeenpanna. Lohjan sairaalan profiili mukaan lukien synnytystoiminta säilyy nykyisellään."

Julistettuaan keskustelun päättyneeksi puheenjohtaja totesi, että keskustelun aikana on tehty kannatettuja muutosesityksiä. Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko Sanna Vesikansan esitys hyväksyä yksimielisesti. Koska kukaan ei vastustanut esitystä, totesi puheenjohtaja, että Sanna Vesikansan muutosesitys on hyväksytty yksimielisesti. Tämän jälkeen puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko Marika Räfin esitys hyväksyä yksimielisesti. Koska kysymykseen tuli kielteisiä vastauksia, puheenjohtaja totesi, että Räfin esityksestä tulee äänestää. Puheenjohtaja teki seuraavan esityksen äänestysjärjestykseksi: Räfin esitystä kannattavat äänestävät JAA ja esittelijän esitystä täydennettynä Vesikansan esityksellä äänestävät EI. Yhtymähallitus hyväksyi yksimielisesti ehdotuksen äänestysjärjestykseksi. Toimitetussa äänestyksessä annettiin 7 JAA-ääntä (Kokko, Saranpää, Piirtola, Räf, Soininvaara, Vesikansa, Rautava), yksi EI-ääni (Hakala) ja 9 tyhjää ääntä (Blomqvist-Valtonen, Cederlöf, Karhu, Letto, Portaankorva, Reijula, Sistonen, Taipale, Vuorjoki). Puheenjohtaja totesi, että yhtymähallitus oli päättänyt hyväksyä Räfin esityksen.

Blomqvist-Valtosen muutosesityksen osalta puheenjohtaja teki seuraavan esityksen äänestysjärjestykseksi: esittelijän esitystä täydennettynä Vesikansan ja Räfin esityksillä kannattavat äänestävät JAA ja Blomqvist-Valtosen esitystä äänestävät EI. Yhtymähallitus hyväksyi yksimielisesti ehdotuksen äänestysjärjestykseksi. Toimitetussa äänestyksessä annettiin 11 JAA-ääntä (Hakala, Karhu, Kokko, Letto, Saranpää, Portaankorva, Reijula, Räf, Soininvaara, Vesikansa, Rautava) ja 6 EI-ääntä (Blomqvist-Valtonen, Cederlöf, Piirtola, Sistonen, Taipale, Vuorjoki). Puheenjohtaja totesi, että yhtymähallitus oli päättänyt hyväksyä esittelijän esityksen täydennettynä Vesikansan ja Räfin esityksillä.

Elin Blomqvist-Valtonen, Karin Cederlöf, Ilkka Taipale ja Mikko Piirtola ilmoittivat seuraavasti kuuluvan eriävän mielipiteensä päätökseen: "Esitetyt toimenpiteet

Lohjan sairaalan profiilin muuttamisesta ja synnytystoiminnan lakkauttamisesta eivät ole järkeviä, eivätkä esitetyt säästövaikutukset mielestämme ole uskottavia. Samalla näemme tärkeänä, että synnytystoimintaa katsotaan myös muusta kuin ainoastaan taloudellisesta näkökulmasta. Synnytystoiminnan lakkauttamisen myötä myös lapsivuodeosaston sekä gynekologisen päivystyksen toiminta Lohjalla lakkautetaan. Tämä vaikuttaa kielteisesti merkittävään osaan Länsi-Uudenmaan väestöstä, erityisesti naisiin. "

-.-.-

Yhtymähallitus piti asian käsittelyn jälkeen kokoustaunon klo 10.45-10.50.

Päätös

Yhtymähallitus päättää hyväksyä sairaaloiden profiilimuutokset toteutettavaksi suunnitelman mukaisesti:

- Lohjan ja Porvoon sairaaloiden profiilit muuttuvat päiväkirurgisiksi sairaaloiksi
- virka-ajan ulkopuolinen kirurginen toiminta päättyy ja virka-aikainen kirurginen toiminta lisääntyy
- anestesiapäivystys jatkuu ennallaan Porvoon ja Lohjan sairaaloissa
- yhteispäivystys jatkuu nykyisen kaltaisena Porvoon ja Lohjan sairaaloissa ja valvontapaikat siirtyvät tai yhdistyvät vuodeosastotoimintoihin
- konservatiivinen vuodeosastotoiminta jatkuu Porvoon ja Lohjan sairaaloissa
- synnytystoiminta siirtyy Lohjan sairaalasta muihin HUSin synnytys sairaaloihin

Lisäksi yhtymähallitus päättää, että Lohjan synnytyskeskukset siirtyvät esityksen mukaisesti hallitusti aikaisintaan Naistenklinikan A-osan remontin valmistuttua ja viimeistään Jorvin sairaalan lisätilan valmistuttua.

Päätöksen yhteydessä käynnistetään myös seuraavat toimenpiteet:

1. Kaikille HUS-alueen synnyttäjille tarjotaan synnytysvalmennus, joka toteutetaan yhteistyössä HUSin synnytys sairaaloiden ja hyvinvointialueiden/ Helsingin kanssa. Levitetään sairaaloissa kehitettyjä hyviä käytäntöjä esimerkiksi synnytyspelon ehkäisyyn.
2. ?Kehitetään kaikissa HUS:n synnytys sairaaloissa toimintamalleja matalan riskin synnytysten hoitoon tavoitteena lisätä synnyttäjien toimijuutta, hoidon laatua ja kohtaamista sekä vähentää synnytyspelkoa ja sektioita. Tällainen toimintamalli voi olla esimerkiksi kättilövetoinen yksikkö (ent. Haikaranpesä).
3. ?Imetysohjausta kehitetään HUS:ssa systemaattisesti noudattaen WHO/ Unicefin Vauvamyönteisyysohjelmaa. Tavoitteena on, että kaikki HUS:n synnytys sairaalat saavat vauvamyönteinen sairaala sertifikaatin viimeistään vuonna 2027.
4. ?Kehitetään lasta odottavien ja synnyttävien perheiden hoitoketjua koko HUS-

alueella yhteistyössä hyvinvointialueiden ja Helsingin kanssa tavoitteena varmistaa yhdenvertaiset palvelut ja sujuva tiedonkulku.

5. Huolehditaan muutoksessa synnytyksiä hoitavan henkilökunnan työhyvinvoinnista ja että kätilöt ja muu synnytysten aikaiseen ja jälkeiseen hoitoon osallistuva henkilökunta ovat mukana kehittämässä toimintaa.

Jorvin sairaalan synnytysosastoa vahvistetaan ja kehitetään siten, että sille laaditaan vauvamyönteisysohjelma ja haetaan vauvamyönteisen synnytysosaston sertifikaatti. Lisäksi, varmistetaan palveluverkkotyön esityksessä Lohjan ja Porvoon sairaaloiden muutoksissa ensihoidon riittävyys ja huolehditaan palveluiden kielellisestä saatavuudesta.

Julkisuus

Julkinen

Päätösvallan peruste

Perussopimus 13 §

Lisätiedot

Toimitusjohtaja Matti Bergendahl, etunimi.sukunimi@hus.fi

Tiedoksi

Uudenmaan hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki